

Investeringsprogramma Waddengebied in vogelvlucht

Najaar 2016 hebben Provinciale Staten van Noord-Holland, Fryslân en Groningen het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 vastgesteld. Dit betekent dat het Waddenfonds in deze periode € 180 miljoen gaat investeren in zes majeure opgaven. Het Investeringsprogramma Waddengebied (IPW) geeft aan hoe de middelen effectief kunnen worden aangewend.

Sinds 2012 valt het Waddenfonds, opgericht om de kwaliteiten van het Waddengebied te versterken, onder verantwoordelijkheid van de provincies Noord-Holland, Fryslân en Groningen. Met het Investeringskader Waddengebied 2016-2026 (IKW) ontstaat nog meer focus. Doel is te komen tot een robuust functionerend ecologisch systeem en een duurzaam economische ontwikkeling.

Inzet middelen

Voor de komende tien jaar is vanuit het Waddenfonds € 180 miljoen beschikbaar voor zes majeure opgaven. Aanvullend op dit bedrag is altijd sprake van meefinanciering. Het Waddenfondsgeld wordt voor 50% besteed aan projecten om de economie vooruit te helpen en 50% voor verbetering van ecologie. Daarnaast zijn er aparte subsidieregelingen om kleinere projecten via thematische openstellingen te bevorderen. Hiervoor stelt het Waddenfonds tot 2026 circa 90 miljoen euro beschikbaar.

Uitvoeringskader Waddenfonds

Voor de middelen die nu beschikbaar zijn voor de majeure opgaven is een nieuw Uitvoeringskader Waddenfonds opgesteld. Dit kader richt zich specifiek op de rol en taken van het Waddenfonds om de uitvoering van het investeringsprogramma te faciliteren.

Opgaven

Het investeringskader loopt tot en met 2026. Dit betekent dat voor het merendeel van de majeure projecten de komende vijf jaar duidelijk moet worden welke op de rit zijn gezet of in de pijplijn zitten. Leidend is een adaptieve wijze van programmeren, met ruimte voor tussentijdse bijstelling. Daarbij dient voortdurend oog te zijn voor het doelbereik en de haalbaarheid van de projecten.

De zes majeure opgaven luiden als volgt:

1. Waddenzee
2. Havenontwikkeling en natuurverbetering
3. Versterken en vermarkten Werelderfgoed
4. Vitale kust en Afsluitdijk
5. Eems-Dollardgebied in balans
6. Eilanden op eigen kracht

Taken

De Waddenprovincies voeren de regie en begeleiden waar nodig de projectontwikkeling. Een regieteam fungeert als spin in het web en is verantwoordelijk voor dit proces dat uit gaat van een gezamenlijke inzet. Ook maakt het team een inschatting of een initiatief voldoende potentie heeft om op de programmeringslijst te plaatsen en adviseert het hierover aan de Stuurgroep Waddenprovincies (SWP). De directeur van het Waddenfonds is adviserend lid van het regieteam. Het team beoordeelt of een initiatief voldoende potentie heeft om op de programmeringslijst te plaatsen en adviseert hierover. De directeur van het Waddenfonds is adviserend lid van het regieteam. Gedeputeerde Staten van de drie provincies stellen de programmeringslijst jaarlijks vast en informeren Provinciale Staten over de voortgang.

Rollen

In dit proces hebben het regieteam namens de Waddenprovincies, de initiatiefnemers en het Waddenfonds verschillende rollen. Op hoofdlijnen:

Regieteam

Het regieteam richt zich op het programmeren, stimuleren en waar nodig ondersteunen van projectinitiatieven en bewaakt de voortgang. Daarbij wordt het team ondersteund door opgaveteams om initiatieven uitvoeringsgereed te krijgen.

Initiatiefnemers

De initiatiefnemers van potentiële majeure projecten zijn zelf verantwoordelijk voor het opstellen van een volwaardig subsidieverzoek en de daaropvolgende uitvoeringsfase. De initiatiefnemers en de opgaveteams onderhouden daarbij contact, zodat steeds actuele informatie beschikbaar is over de ontwikkeling en voortgang van de initiatieven. Op deze wijze houdt het Regieteam zicht op de te bereiken doelen en kan de sturing in tijd worden geborgd. De provincies bevorderen de vorming van allianties op die onderwerpen die vragen om een samenhangende aanpak voor het Waddengebied.

Waddenfonds

Het Waddenfonds beoordeelt een aanvraag, houdt, na toekenning, de voortgang van de realisatie in de gaten en brengt hierover periodiek verslag uit. In de programmeringsfase heeft het Waddenfonds een informerende en adviserende rol, zowel richting regieteam als richting initiatiefnemers. Daarnaast kan het Waddenfonds het regieteam secretariael en inhoudelijk ondersteunen; hierover worden jaarlijks werkafspraken gemaakt.

Programmering

Doel van het nu ingeslagen traject is de majeure projecten optimaal tot ontwikkeling te laten komen. Per opgave wordt hiervoor een programmeringslijst opgesteld. Deze geeft per opgave een overzicht van de initiatieven waarvan de provincies goede verwachtingen hebben. Er is hierbij aandacht voor zowel de uitvoeringsgereedheid als de betekenis voor de majeure opgave als geheel (mate van doelbereik). Ieder initiatief op de programmeringslijst kan in de ontwikkelfase rekenen op interprovinciaal commitment. Tijdens de voorbereiding van de projecten op weg naar een aanvraag, kan dit commitment per project variëren van 'vriend' (adhesie), conditioneel (voorwaardenscheppend), medefinancier tot zelfs partner in de voorbereiding.

Projectinitiatieven moeten de volgende informatie aanleveren om in aanmerking te komen voor opname in de programmeringslijst:

- Initiatiefnaam
- Initiatiefnemer / contactpersoon
- Doel/omschrijving van het project
- Potentiële bijdrage aan majeure opgave(n)
- Beknopte SWOT-analyse
- Verwachte datum van uitvoeringsgereedheid
- Verwacht bedrag subsidieaanvraag
- Mogelijke ondersteuning vanuit Waddenprovincies

Voor de beoordeling van een initiatief zijn richtlijnen opgesteld (zie bijlage 1). Periodiek wordt bepaald welke initiatieven aan de programmeringslijst worden toegevoegd en welke afvloeien, bijvoorbeeld door gebrek aan voortgang, en ter accordering voorgelegd aan de Colleges van Gedeputeerde Staten van de drie provincies.

Kennisagenda

Overkoepelend doel van het investeringsprogramma is te komen tot een robuust functionerend ecologisch systeem en het stimuleren van een duurzaam economische ontwikkeling. Dit vraagt om een passende indicatorenset. Deze indicatorenset wordt in 2017 in samenwerking met de Waddenacademie ontwikkeld en vormt de basis voor periodieke voortgangsrapportage. De majeure opgaven herbergen nog diverse leemtes in kennis. Daarom wordt aan het investeringskader een kennisagenda gekoppeld. Deze agenda wordt opgesteld in samenwerking met de Waddenacademie. Kennis moet bijvoorbeeld hulp bieden om het doelbereik beter in beeld te krijgen, zowel voor het initiatief als voor onze verantwoording in relatie tot de opgavedoelen. Tot slot is er nog een agendadoel om de verkregen kennis in de opgaven optimaal te vermarkten.

Loket

Het is van belang dat initiatiefnemers het regieteam goed weten te vinden en op de hoogte zijn van actuele ontwikkelingen. Om dit te faciliteren is de website www.investeringskaderwaddengebied.nl beschikbaar. Naast informatie over de inhoud van het Investeringskader Waddengebied, wordt het programmeringsproces beschreven en zal een overzicht beschikbaar komen van de programmeringslijst en beschikte projecten. De contactpersonen per provincie en per opgave worden eveneens vermeld.

Voortgangsbewaking

Het regieteam rapporteert jaarlijks op programmaniveau over de voortgang. Naast een overzicht van de stand van zaken wordt inzicht geboden in de besteding van de Waddenfondsmiddelen. De jaarrapportage wordt besproken in de stuurgroep, vastgesteld in de GS-en en behandeld in de PS-vergaderingen. Dit laatste gebeurt gelijktijdig met de conceptbegroting van het Waddenfonds.

In 2021 vindt een midterm-review plaats. Dit is het moment om op basis van vijf jaar ervaring met het Investeringskader te bezien of en zo ja, op welke wijze bijsturing nodig is.

Bijlage: Richtlijnen voor projecten

Bijlage 1

Richtlijnen voor een project in het IKW	
Visie en ambitie	<ul style="list-style-type: none"> - Visie en ambitie staan centraal in het projectinitiatief ('het goede idee, het goede verhaal'), passend binnen het Investeringskader, dat een meerjarig en integraal karakter heeft; - Nut en noodzaak worden onderbouwd ('evidence based'); - Duidelijk wordt gemaakt welke (hoofd)doelen en uitgangspunten (duurzaam, waddenspecifiek, additioneel, innovatief) van het Waddenfonds gediend worden, geconcretiseerd in SMART output-termen; - Aangegeven wordt hoe de output gedurende de uitvoering wordt gerapporteerd en bij afronding van het project wordt verantwoord.
Projectdesign	<ul style="list-style-type: none"> - Het projectplan vormt een samenhangend geheel, met daarin minimaal aandacht voor: <ul style="list-style-type: none"> o Aanleiding, ambitie, doel en onderbouwing, afbakening (scope); o Beoogd resultaat en beoogd effect (o.m. relatie majeure opgaven en hoofddoelen Waddenfonds), monitoring; o Activiteiten; o Logische samenhang doelen – activiteiten – resultaten – begroting; o Planning, fasering, beslismomenten; o Projectmanagement: tijd, geld, organisatie, kwaliteit, monitoring en informatie & communicatie; o Conditioneel kader (vergunbaarheid e.d., obstakelvrij); o Governance en projectorganisatie (zie hierna); o Financiële uitwerking en businessplan (zie hierna); o Risico's (zie hierna); o Kennis beschikbaar stellen.
Governance	<ul style="list-style-type: none"> - Alle voor het projectdoel relevante stakeholders zijn op een logische wijze betrokken bij het project; - Onderlinge afspraken en commitment is op enige wijze geformaliseerd, waarbij de rollen, taken en verantwoordelijkheden beschreven zijn.
Financieel	<ul style="list-style-type: none"> - Vanwege het meerjarige karakter van majeure projecten wordt verwacht dat de eerste twee jaar concreet zijn uitgewerkt (SSK-niveau¹) en de jaren daarna globaler; - Dekkingsplan, financiële multiplier.
Businessplan	<ul style="list-style-type: none"> - Het projectplan geeft een beeld van de haalbaarheid van het plan (in termen van kosten en baten, toegevoegde waarde, risico's); niet alleen voor het plan zelf ('de realisatie'), maar ook voor de periode daarna (exploitatie, beheer en onderhoud, duurzame samenwerking).
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - Een risicoanalyse geeft minimaal inzicht in de risico's en mogelijke maatregelen op het vlak van: <ul style="list-style-type: none"> o Politiek, bestuur en maatschappij; o Beleid en economie; o Inhoud en techniek; o Juridisch en wettelijk; o Projectrisico's: samenwerking en organisatie, financieel, planning, tijd en geld.

¹ Standaard Systematiek voor Kostenramingen